

UNITÁRIUS ÉRTESEITŐ

Unitárius Egyház — Budapesti Unitárius Egyházközség — Unitárius
Missióház Hivatalos Lapja

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V., Koháry-utca 4.
Telefon: Aut. 174—24
A kéziratok minden hónap 10-ig,
illetve 20-ig küldendők be

Megjelenik kéthetenként
Előfizetési ára egy évre 4 P.
Előfizetési díjak az Unitárius Egyház-
község (Budapest) címére küldendők.
Postacsekkszám 30.400

Főszerkesztő: **BARABÁS ISTVÁN** ♦ Felelős szerkesztő: **JANCSI LÁSZLÓ**

Az Unitáriusok ismertető jele.

Az unitáriusok ismertető jele még egy emberöltővel ezelőtt is az összetartás volt. Talán éppen az a körülmény, hogy számbelileg aránylag kevesen vagyunk, hozta magával, hogy elődeinknél századokon át az összetartás szeretettel őrzött tradíció volt, Lélekszámbeli kicsinységünket nagyban pótolta mindig a hagyományos összetartásban rejlő erő. A brassói pénzügyigazgató szeretettel gondolt a pozsonyi számtisztre s ahol csak lehetett, támogatta is, ha tudta róla, hogy ő is unitárius. Ha egy társaságban az egyik ember a másiktól, akit talán addig soha se látott, felfedezte, hogy ő is unitárius, mint testvért üdvözölte, arcuk felragyogott s ezer közös témájuk akadt, amiről elbeszélgethettek. A köri közgyűlések, az úgynevezett párciálisok, sőt még a kolozsvári főtanácsi gyűlések is, olyanok voltak, mint egy-egy családi találkozó. Igen sok harisnyás székeleyes ember gyermekét, akiből később kúriai bíró, neves pap vagy professzor lett, ilyenkor fedezték fel és indították el szép pályájukon a keresztúri vagy a kolozsvári tanárok, vagy pedig a falunak egy-egy odahaza vakációzó és már „beérkezett” fia. Ez az egyik magyarázata annak, hogy a kis unitárius egyház oly nagy és tekintélyes hivatalnokosztályt nevelt, mint amilyent aránylag egyetlen más felekezet se tud felmutatni. Nagymagyarország minden sarkában lehetett fontos vagy kevésbé fontos állásban egy-egy unitárius tisztviselőembert találni, aki büszke volt székelységére és unitárius voltára.

Hogy a hagyományos unitárius összetartás és kölesönös segítés dolgában ma miként állunk — az más kérdés. Ítélje meg ezt ki-ki abból, amit ma egyházi és társadalmi életünkben lát. Bár nagyon kézenfekvő volna, ezen a helyen most én nem akarok semmiféle megjegyzést tenni. Ez alkalommal csak az amerikai unitáriusok jellemző vonásait kívánom röviden ismertetni.

A modern gondolkodás kezdi egyházainkat szellemi és erkölcsi produktivitásuk szempontjából értékelni. Az a kérdés, hogy melyik egyház milyen szellemi és erkölcsi kvalitású polgárokat tud a nemzet és az egész emberiség számára nevelni és aztán melyik egyház mivel és milyen arányban tud az emberiség kulturális közkincsének a gyarapításához hozzájárulni.

Hosszú évekkel ezelőtt az angolországi egyházpolitikai harcok idején egy nagynevű unitárius politikus a parlamentben élesen támadott egy törvényjavaslatot, mely bizonyos közjogi méltóságok betöltése dolgában látszólag akadályt gördített volna azok elé a polgárok elé, akik nem az államegyház tagjai. Az elnök, miután érvelését figyelmesen végighallgatta, ezt a megjegyzést tette: „Miért teszik ezt épp az unitáriusok szóvá? Hiszen amíg ők a birodalom lakosságának nem több, mint háromszázalékát alkotják, a közhivataloknak több mint ötven százaléka az ő kezükben van.“ A derék képviselő a válasszal is azonnal kész volt, azt mondván: „Elnök úr ennek az aránytalanságnak a magyarázata a szellemi értékek természetes kiválogatódásának szent törvényében keresendő.“

Ugyanez az eset, sőt fokozott mértékben, az Északamerikai Egyesült Államokban is. Az unitáriusok az Atlanti óceán túlsó partján egy külön kasztot alkotnak: a szellemi arisztokraták kasztját. Lelkük pecsétjét az egész nemzet lelkére ráütötték s szellemi élet irányítóivá lettek a politikában, a tudományban, a művészetben és a társadalmi reformokban egyaránt. Az Egyesült Államok alkotmányában, melynek fundamentumán ez a fiatal birodalom egy pár száz év alatt a nagyszerű alkotások csodálatos hazájává fejlődhetett s a világ egyik leg-hatalmasabb birodalmává nőhetette ki magát, unitárius nagy emberek szelleme lüktet. Nem érdektelen dolog tudni, hogy a közül az öt férfi közül, akik Amerika nagyságának politikai alapjait lerakták, Jefferson és társai unitáriusok voltak. Filozófusai, természettudósai, írói, költői és szociológusai között az unitáriusok voltak mindig legnagyobb számmal képviselve, sőt úgy is mondhatjuk, hogy filozófusai, természettudósai, írói és költői között az unitáriusok voltak a legnagyobbak: Ralph Waldo Emerson Benjamin Franklin, Henry Wadsworth

Longfellow, Daniel Webster, W. E. Channing, a XIX. század szentje és a többiek.

A „Hallhatatlanok Csarnoká“-ban, melyet a kegyelet azoknak az emlékére épített, akiknek a nemzet hatalmát és nagyságát köszönheti, mert örök értékű alkotásokat hagytak maguk után, legnagyobb számmal az unitáriusok vannak képviselve. Amerika nemzeti Pantheonja az unitáriusok hallhatatlanok csarnoka, Boston városát az unitáriusok Rómáját, az Egyesült Államok agyának nevezik az amerikaiak.

Nem érdektelen tudni a történelemből azt sem, hogy a katolikusok számára a vallás szabad gyakorlatának a jogát Amerikában a többi protestáns felekezetekkel szemben, az unitáriusok vívták ki. S ez épen abban az időben történt, mikor Erdélyben a magyar unitáriusok a legnagyobb üldöztetésnek voltak kitéve: egymás után szedték el templomaikat és iskoláikat. A lelkiismereti szabadság jogát az amerikai unitáriusok nemcsak maguknak követelték, de azt mások számára is mindig biztosították.

Néhány évvel ezelőtt egy enciklopédia jelent meg az amerikai könyvpiacra, melynek szerzője nem unitárius s akit így az unitáriusokkal szemben elfogultnak mondani nem lehet. A kétkötetes könyvben (Who is Who in America) fel vannak sorolva az Ujvilág élő nagyságai, akik ma ott a közélet legszámottevőbb tényezői: tudósok, politikusok, bankárok, írók, költők stb. Az unitáriusok arányszáma itt tízszeresen felülmulja a többi felekezetek átlagos arányszámát.

Charles W. Eliot, Amerika „grand old-man“-je, akiről az Egyesült Államok elnöke, amikor egy pár évvel ezelőtt 93 éves korában elhunyt, azt mondotta: „elveszítettünk egy embert, amilyent egy században csak egyet ad a Gondviselés egy nemzetnek“, mesélte el egy barátjának a következő történetet: „A multkoriban egy értekezleten találkoztam Uj-Anglia hat államának (ös yankee-k hazája) a kormányzójával. Kíváncsi voltam és megkérdeztem, hogy közülük ki melyik felekezethez tartozik s csodálatosan mind a hat unitáriusnak mondotta magát“. Uj-Angliában, ahol — ha lehet e szót alkalmazni — az amerikai

Tökéletes magyar-német gyors- és gépirónó,

önálló levelező és fordító, hosszú irodai gyakorlattal, komoly, megbízható munkaerő, azonnali belépésre állást keres. Szíves érdeklődéseket »Szorgalmas« jelige alatt a lap kiadóhivatala továbbít.

mágnások laknak, alig van város, melynek polgármestere ne unitárius lenne, jóllehet, itt a többi felekezetek is mind képviselve vannak. Azt, hogy milyen vallású ember lehet az ország legnagyobb egyetemének, a világhírű Harvard Egyetemnek az elnöke, semmiféle törvény se szabályozza, mert ebben a tekintetben is ott mindenki tehetsége szerint szabadon érvényesülhet, mégis ennek az egyetemnek még soha sem volt más vallású elnöke, csak unitárius.

Jellemző eset. Két ember politizál a vonaton. Egy közismert unitárius ember neve kerül szóba, akivel kapcsolatban az egyik ember ezt mondja a másiknak.: „ha szavazásra kerül a dolog az „ő“ állásfoglalása fogja a kérdést eldönteni, mert a többség mindig az ő véleményéhez igazodik“. „Igen — mondta a másik — mert az „ő“ erkölcsi presztizse közismert“.

Azokat az államelnököket, kormányzókat, polgármestereket és más kiváló közjogi méltóságokat, akik unitáriusok voltak, nem azért választották meg fényes tisztségükre, mert unitáriusok voltak, hanem azért, mert bennük volt meg az a szellemi erkölcsi erő, mit a közvélemény e méltóságok betöltőitől elvár. A dolog titkát egy kiváló egyházi író az unitárius vallás felsőbbrendűségében keresi. Igaza is van. Az az egyház, mely híveitől önálló gondolkozást és fokozott szellemi tevékenységet követel és amely nem elavult dogmákon rágódik, hanem legfőbb célja az erkölcsi jellemnevelés, mindig több kiváló embert fog adni a világnak, mint az az egyház mely híveit szellemi gyámság alatt kívánja tartani. Amerikában az unitárius embert egyházához nem a hagyomány, hanem személyes meggyőződés köti. A meggyőződés pedig csak benső, lelki élmények és tapasztalások eredménye lehet, ami az embert fokozottabb szellemi tevékenységre ösztönzi nemcsak a vallásban, hanem a szellemi élet minden vonalán. Az unitárius vallás célja nem az, hogy holmi elavult dogmákat híveivel józan eszük ellenére is elfogadtatni próbáljon, hanem az, hogy felébressze és kiművelje az emberben az Istenadta szellemi és erkölcsi erőket és azokat a nemzet és az egész emberiség javára gyümölcsöztesse: az életet így szebbé és jobbá tegye.

Nincs tehát semmi csodálkozni való azon a statisztikán, melyet az előbb jelzett enciklopedia közöl. Százezer lelket véve alapegységül Amerikában az Unitárius Egyház 1185 olyan férfit és nőt adott a nemzetnek, akiknek emléke hallhatatlan. Vagyis minden százezer lélek után az Unitárius Egyház 1185-el van képviselve azok sorában, akik a nemzetet naggyá és hatalmassá tették. A többi egyházak sorrendje ez: Universalisták: 390; Püspöki Egyház (Episcopalian):

156; Kongregacionalisták: 115. Presbiterianusok: 62; Reformátusok: 13; Luteranusok: 8; Katolikusok: 7. A számok világosan beszélnek.

Egy másik könyvben, melynek szerzője szintén nem unitárius, s akit tehát az unitáriusokkal szemben elfogultnak mondani szintén nem lehet, azt olvassuk, hogy az unitárius családok aránylag 150-szer annyi vezéregyéniséget nevelne, mint az ország másvallású többi családjai. Az unitárius családok között is vezetnek a papi családok, amelyeknek arányszáma 1500-al emelkedik az országos átlag fölé.

Mindennek titka az öntudatos unitárizmus áldott lelket termékenyítő szelleme, mely gondolkodást, elmélyedést, önművelést, saját lábukon való járást s mindenekfelett pedig erkölcsi tökéletesedést követel híveitől. Csak az valóban unitárius közöttünk, aki ezt a szent követelményt megszívlelte és magáévá tette. Amerikai és angol testvéreink hitvallásának utolsó szava is ez: „progress“ — fejlődés! Hiszek a fejlődés örök szent törvényében!

Befejezésül amerikai testvéreinkről még csak annyit: Mikor mi magyarok a nemzetek kitagadottjának éreztük magunkat, az amerikai unitáriusok látták meg legelőször azt a nagy igazságtalanságot, mely rajtunk esett, ők kiáltották először világgá fájdalmunk és igazságunk szavát, ők indították be külföldön azt a harcot, melynek diadala szent hitünk szerint a magyar revízió lesz. Ha egyéb jó tulajdonságuk és érdemük soha semmi se lett volna is, már ezzel is örök hálára és tiszteletre köteleztek le minden magyar embert.

Dr. Csiki Gábor.

MEGHÍVÓ.

**A PERCZELNÉ KOZMA FLÓRA UNITÁRIUS
LEÁNYEGYESÜLET 1931. ÉVI MÁJUS HÓ 15-ÉN
(PÉNTEKEN) DÉLUTÁN 6 ÓRAKOR**

**MŰSOROS ERDÉLYI DÉLUTÁNT
RENDEZ AZ UNITÁRIUS TEMPLOMBAN
(V., KOHÁRY-UTCA 2—4. SZÁM)**

AZ ERDÉLYI KÖLTŐKRŐLBESZÉL:

BODOR ALADÁR

MŰSOR-MEGVÁLTÁS 1 P, A VARRODA-ALAP JAVÁRA

Kedves Keresztyén Testvéreim!

(Felolvasta a Dávid F. Egyletben Dr. Kovácsné Tüdős Ilona.)

Örömmel és készségesen vállalkoztam arra, hogy a Dávid F. Egyletben felolvasást tartsak. De aggodalom is fogott el afölött, hogy meg tudok-e felelni ennek a súlyos feladatnak, hiszen templomban még sohasem beszéltem és tudom jól, hogy ez sokszorosan nehéz dolog. Különösen nehéz volt nekem, mint nem hivatásos szónoknak, — megválasztani azt, hogy miről beszélhet egy asszony a templomban a hallgatóságának.

A nyaralás egy kedves eseménye jött a segítségemre. Egy nagyobb külföldi fürdőhely egyik penziójában, ahol több különböző nemzeti-ségű és nyelvű család üdült, volt három gyermek is és pedig egy 9—10 éves német fiucska, egy ugyanolyan korú kis orosz leány és az én, ugyancsak e korbeli magyar fiam. A gyermekek az első órákban egymásra találtak. Sokat gyönyörködtem e három gyermek kedves, békés játékában. Mindegyik a maga nyelvén szólt a másikhoz, mert más nyelven egyikük sem tudott s mégis megértették és megszerették egymást. Egész napon át a legnagyobb egyetértésben játszottak együtt és reggelenként alig várták a viszontlátást. Ezzel szemben mi, felnőttek, de ezeknek is csak egy része, legfeljebb kimért, hideg udvariassággal üdvözöltük egymást. De amikor a debreceni, moszkvai és müncheni gyermekek lelki harmóniája és békés játéka jóleső, meleg érzéssel töltötte el a lelkemet, ugyanakkor sötét gondolat is villant az agyamon keresztül, hogy csak azért van e gyermekek között származás, felekezeti hitbeli különbség és faji tulajdonságok ellenére is béke, megértés és szeretet, mert még nem tudják, még nem tanították meg őket arra, hogy nem szabad egymást szeretniök.

A magyar, német és az orosz gyermekek jó, békés játéka és egyet-értése — még olyan esetben is, amikor nem értik egymás nyelvét — kiáltó bizonyossága annak, hogy szeretetre születünk, hogy ösztönszerű a szeretet érzése az emberben az embertársa iránt; a harag és gyűlölet azonban csak külső befolyás, a nevelés eredménye és csak azért van harag, ellenségeskedés és viszály országok, nemzetek és felekezetek között, mert így tanítja azt az élet iskolája.

De ha országok és nemzetek között nagy életérdekek miatt, vagy sorscsapások folytán elő is fordul ellenségeskedés, viszály és gyűlölkö-dés — bár nagy átok ez az emberiségen —, mégis elviselhető; sőt a fajok harca is megérthető, még egy ország határain belül is; de ami nálunk ütötte fel a fejét újabban, hogy a felekezetek közötti békét

zavarják meg szándékosan és mesterségesen ebben a szerencsétlen országban és így magyar és magyar között szítanak gyűlöletet, ez elviselhetetlen és végzetes kimenetelű szerencsétlenség.

A gyermekek békéje juttatott így el ahhoz a gondolathoz és elhatározáshoz, hogy a mai napon, itt ezen a szent helyen néhány szót arról szóljak, hogy mi szerepe van a szülői nevelésnek az egyházak közötti béke megőrzésében.

Köztudomású, hogy hazánk az utolsó évtizedben kétségbeesett erőfeszítések között végzi az építés munkáját és hogy ezt az építőmunkát nem egyszer zavarta meg a felekezetek közötti türelmetlenség felszítása. Elég, ha egyik egyház olyan intézkedéseket tesz, mely sérti a másik egyház méltóságát; elég, ha egyik egyház részéről éles nyilatkozatok hangzanak el a másik egyház ellen, már megvan a viszály; megszületik az ellenségeskedés. Pedig ez bűn és támadás a nemzet élete ellen, különösen most, ezekben a történelmi órákban, amidőn ez a szerencsétlen pusztuló és földarabolt ország minden fiától egységes és megértő munkát várna és amidőn a belső egyetértés a nemzet egyetlen létfeltétele a sok külső halálos ellenség fojtó gyűrűjében. Mégis elkövették a nemzet és egyházak békéje ellen ezek a támadások. Egyik egyház nem jelenhet meg a Kossuth Lajos szobránál és nem koszorúzhatja azt meg, mert a nemzet apja más felekezetű volt. Ugyanakkor egyik egyház a másikat hazafiatlansággal és külső szövetekezéssel vádolja meg. Igen hosszú és szomorú képsorozatot lehetne erről festeni; de nem folytatom tovább, hanem kérdelem, kedves Keresztyén Testvéreim, mire való mindez? Mi szükség van erre? Hát a honfiaknak az ország mai végzetesen szerencsétlen állapotában nincs más dolga, gondja és kötelessége, mint hogy ilyenekkel bántsa egymást. Kihívni magyart a magyar ellen? És pazarolni és tékozolni a drága, magyar nemzeti erőt? Hát Trianon után, amikor még a mindennapi kenyerünk is veszendőben van és amikor három és fél millió magyar senyved idegen járom alatt, nem mindenkinek az-e a kötelessége, hogy a haza megmentésére siessen, békét hirdetve mindenfelé?

Krisztust idézem, aki azt mondta, amely ország önmagában meghasonlik, nem maradhat meg és elvétetik az ország és oly népnek adatik, mely megtermi annak gyümölcsét. Rémület fog el arra a gondolatra, hogy Krisztus eme vészes szavai, belső egyenetlenségek miatt, szerencsétlen hazánkon is beteljesedhetnek.

Megmondattott a régieknek, mondá Jézus, hogy ne öl. Mert aki

öl, az méltó az ítéletre. Én pedig mondom nektek, hogy mindaz, aki az ő atyafiára ok nélkül haragszik, méltó az ítéletre.

Méltó az ítéletre valóban az, aki az ő atyafiára csak azért haragszik, mert az más templomban, más formák között tiszteli és imádja a mindnyájunk egy, igaz, örök Istenét.

Kinek lesz abból haszna, ha Krisztus vetésébe konkolyt hintenek ?

Más juhaim is vannak nekem, melyek nem ez akolból valók ; azokat is elő kell hoznom, mert hallgatnak az én szómra és egy akol lesz és egy pásztor.

Kérdem most már, kedves Keresztyén Testvéreim, ki lehet elég önző ahhoz, hogy Krisztus egy akoljának a terjedelmét az ő vallásának, tehát egy vallásnak a keretei és formái közé merné szorítani ? Feltehető-e a Krisztus Istenéről, a mi Atyánkról, az egész emberiség Istenéről, hogy ezt így rendelte volna ? Én, mint gyöngé asszony, nem vagyok hivatott arra, hogy a Krisztus tanítását magyarázzam, azonban meg vagyok arról győződve, hogy az egy akol, egy pásztor fogalmát, bármely vallásfelekezet részére kisajátítani, nem tetszhetik a Szeretet Istenének, mindnyájunk Istenének, aki szerint még az ellenségeinket is szeretni kell és áldani kell azokat is, akik minketátkoznak. Ne hirdessünk hát gyűlöletet egymás ellen, hiszen mindnyájan ugyanazt az egy szerető Istent imádjuk.

Abból indultam ki, hogy még az idegen fajú és nyelvű gyermekek is szeretik egymást mindaddig, amíg a másik faj és vallás iránti ellenséges indulatot beléjük nem nevelik. A nevelés hatalma azonban a szülők kezében van. A templomokban, iskolákban és nyilvános helyeken hirdetett tanításoknak megvan ugyan a nevelő hatása, de egyik szózatnak sincs olyan mélységesen ható ereje ; egyik sem marad meg olyan állandóan és kitörölhetetlenül a gyermek szívében és lelkében, mint a szülők szava, tanítása, intelme és példája. És most a végén jutottam el tulajdonképen a beszédem lényegéhez, amellyel azt kívánom hangsúlyozni, hogy a szülők — mindenféle vallású szülők — legfontosabb és legsúlyosabb feladata és kötelessége, hogy olyan nemzedéket neveljen, amely minden vonatkozásban megérti és szereti egymást. Amint mondtam, szeretetre születünk. Az ember a szeretetet magával hozza erre a földi életre. A szülők feladata, hogy ezt az eredendő szeretetet megőrizték és fejlesszék a gyenge emberpalántában olyan mértékig, hogy az mindennél erősebb ösztönné váljék benne, hogy később az élet viharában felvehesse mindazokkal szemben eredményesen a harcot, akik le akarják téríteni a krisztusi szeretet útjáról. A szülők feladata, hogy gyermekeiket a saját vallásuk

szeretetében, megbecsülésében és tiszteletében neveljék; de ugyancsak az ő feladatuk az is, hogy megtanítsák gyermekeiket arra, hogy tiszteljék a mások hitét és vallását is és a gyermeknek, ha ennek az ellenkezőjét szüleitől nem hallja és nem látja, eszébe sem fog jutni, hogy pajtását csak azért gúnyolja ki, mert annak mások a felekezeti szer-tartásai és szokásai. Ezért tehát az a magyar szülő teljesíti leghívebbben szülei és a haza és nemzet iránti kötelességét, aki ezt tanítja a gyermekének: Ne hallgass a konkolyhintőkre, bármily fentről beszélnek is, hanem tiszteld a más hitét is és szeresd embertársadat, bármelyik templomban imádkozik is, mert szenvedő magyar testvéredet szereted benne. Őleld magadhoz és együtt imádkozzatok és együtt kérjétek szüntelen az Istent, hogy a boldogtalan és szenvedő magyar-nak is küldje el a béke, megértés és szeretet országát — Ámen!

Tisztelendő Szerkesztőség.

A legutóbbi közgyűlésen más sürgős ügyem miatt nem vehettem részt és így csak utólag, magán úton értesültem a megtartott tanácsi választás eredményéről. Ezzel van kapcsolatban az Unitárius Értesítő folyó évi 8. számának a vezető helyén található közleménye is.

Én a magam részéről teljesen egyetértek az említett közleményben foglalt magyarázattal s magam is célszerűnek látom, hogy — egy időre legalább — a presbitérium kötelékén kívül álljak. Ez nemcsak a szabadabb vélemény kialakulásához vezet, hanem azért is célszerű, mert így a friss és még kibontakozásra váró erőknek is teret engedünk, ami pedig kicsiny egyházunknak igen nagy érdeke, mert éppen kicsinységénél fogva életfeltétele egyházunknak, hogy a rejtett erőket felkutassuk és szóhoz engedjük, nem veszítvén ezzel el a meglevő erőket sem. Ebből a felfogásból kiindulva látom beigazolvva azt a régi felfogásomat is, hogy Budapesten nem volt elegendő a régi 24 tagból álló, létszám, amit az is bizonyít, hogy a reformátusoknál minden kerületben a tanácsosi létszám a mienknél jóval nagyobb.

Abban a reményben, hogy az új tanácsstagok megmutatják a nyereséget, amelyet megválasztatásuk szeretett egyházunk részére jelent, működésükre Isten áldását kérem.

Testvéri szeretettel:

László Domokos
kilépő egyh. tanácsos.

Jékey=versek.

Mindig elönt . . .*

Mindig elönt, ha visszanezék,
A sajtó érzet.

Soká lobogtam, mindhiában,
Naplángú vágyban.

Balgán fönséget ostromoltam
Itt lenn a porban.

S elhullt nyomorba, porba veszve
Mind, minden eszme.

Keserű vádat is érzek.
Ha visszanezék.

Bocsáss meg én jó földi társam,
Simogass lágyan.

Hisz úgy se kell már homlokodra
Se gyöngy, se rózsza.

Az én főmre se kell már semmi . . .
Lehet pihenni.

Elmegyünk innen szebb homályba :
Zöld, enyhe tájra.

Sátort ütünk hűs erdőszélen,
Kis faluvégen.

Nyoszolyát hintünk kelt aranyból :
Mohult avarból.

Nézünk leáldozó napokra
S ha int az óra

Mosolyos alkonyégi fényben
Elalszunk szépen.

* A költő gyönyörű megnyugvása az elmúlásban.

BERDE LAJOS

UNITÁRIUS CIPÉSZMESTER JUTÁ-
NYOSAN VÁLLAL MINDEN MUNKÁT

LAKIK: II., BATTYÁNY-UTCA 48. SZÁM

Hó- és sárcipőt is készít

Unitárius egység.

(Az 1., 2., 3. közlemény az Értesítő 4., 5., 6. számában jelent meg).

Az unitárius eszme egyetemes erejű, arra van szánva, hogy nemcsak egy nemzet, faj, ország vallása, hanem valamikor — esetleg más néven — az egész emberiség vallása legyen.

Az unitárius eszme nemcsak az unitárius vallás sajátja. Hollandiában, Angliában, Észak-Amerikában ezidő szerint is több más vallás is van, amelyeknek lényege az unitárius eszme, bár más néven nevezetnek.

Az unitarizmusnak tudatára kell emelkednie annak, hogy világhivatása van. Ma a világháború okozta anyagi és lelki összeroppanás idején, amikor a lelkek új irányzó felé sóvárognak, ez a világhivatás nagyobb, mint bármikor. Az emberiség mai korában nincs általános elegendő erejű vezető lelki eszme. A gazdasági eszme nem lehet egyedülálló, mert az nem oldja meg a lelki szükségleteket.

Felismerve a kor hívó szavát, nagy hivatás vár az unitárius eszme képviselőire.

Hogy ezt a világhivatást betölthessék, az unitárius eszme minden árnyalatának és képviselőinek egy világszövetségbe kell egyesülniök, hasonlóan a katholicizmushoz, amely évezredek óta egy világszervezetet képez.

Ez az unitárius világszövetség kerete ma már hála Istennek, a valóságban létezik is. Felöleli a magyar unitarizmust is. Ez különösen nagyjelentőségű hazánkra nézve is, a Trianon utáni időkben.

Váluton van az emberiség, hasonlóképen ahhoz az időhöz, amikor a római világ és eszméi lehanyatlása idején Jézus az emberszeretet új eszméjét hirdette.

Az unitarizmusra nem kisebb feladat vár, mint az Isten létezésé, hite és tudása eszméjének megmentése és megerősítése az ellentétes irányzatokkal szemben.

Erre a feladatra kiválóan alkalmas az unitarizmus abból az okból is, mert ez könnyebben tudja magát megértetni az isteni hittel ellentétes materialista világnézetekkel, amelyekkel elsősorban a materializmus kritikai alapján állanak.

Dr. Újlaki Géza

Erdélyi Magyar Évkönyv.

Az iskoláztatás anyagi nehézségei.

Az Évkönyv érdekes adatokat hoz az iskoláztatás anyagi nehézségeiről. A névelémmel agyonhajszolt kisebbségi tanulók csak nagy pénzbeli áldozatok árán tanulhatnak. Az alapjaiktól és vagyonuktól megfosztott iskolák az állami és francia óraadó tanerőknek hatalmas összegeket fizetnek. Minthogy a kisebbségi községi iskolákat fenntartó egyházak elszegényedtek, a tanítató szülőknek kell a terhet viselniük. Egyedül az erdélyi református egyházkerület az 1927—28. tanévben 2,300.000 lejt fizetett ki ezen a címen.

Könnyen elképzeltető, hogy ezek a nagy kiadások mennyire sujtják a vagyoniag tönkrement magyarságot. E téren javulásra nem igen van kilátás. A *kisebbségi egyezmény* 10. szakaszában kimondja, hogy „*azokban a városokban és kerületekben, ahol jelentékeny arányban laknak faji, vallási vagy nyelvi kisebbséghez tartozó állampolgárok, ezeknek a kisebbségeknek méltányos részt biztosít mindazoknak az összegeknek élvezetéből és felhasználásából, melyek közvagyon terhére állami, községi vagy más költségvetésekben nevelési, vallási vagy jótékony célra fordítatnak.*“

Ez így papiroson igen szépen hangzik. De, messze van Bukarest Genftől! Abból a „méltányos rész“-ből, amit az egyezmény említ, 1921-ben az erdélyi magyar kisebbségi középiskolák kaptak 3,500.000, 1929-ben 10,500.000 lejt. Ezzel szemben a régi Magyarország nemzetközi kötelezettség nélkül az erdélyi román tannyelvű felekezeti iskoláknak 1913-ban kétmillió aranykorona államsegélyt adott, ami mintegy 100 millió lejnek felel meg.

A békebeli és mostani államsegélyszolgáltatásokról nemrégén érdekes előadást tartott a külügyi társaságban *Barabás* Endre képezdei főigazgató. Az előadás kimutatta, hogy Erdély új urai mennyire önkényesen forgatják a statisztika ruganyos számadatait Genfben a maguk javára. Most már kíváncsian várjuk, mit tesz a népek földi gondviselése a román hivatalos adatok láttára? Costachescu miniszter

NAGY ÁRON

IV., KÁROLY-KÖRÚT 7.

unitárius asztalosmester, jutányosan készít mindennemű asztalosmunkát. • Kívánatra házhoz megy. Telefonhívó: 373-04

jelentéséből állapítja meg az Évkönyv, hogy az unitárius, református, lutheránus és római katolikus egyházak által fenntartott iskolák 80.405 növendéke után, ha ezek állami iskolába járnának, az állam kiadása évi 206 millió lej lenne. Tehát évi 206 millió lejjel tehermentesítik a magyar kisebbségi egyházak az államot, amely ezzel szemben 10,500.000 lejjel megoldja a maga részére a kérdést.

A közművelési kiadásokról még nincsenek adatok. Minden jel arra vall, hogy ez a kép se lesz vígasztalóbb.

Szórványainkból szóló jelentéseket is tárgyalt a március 18-i kebli tanács. A jelentések szerint ebben az első évben már négy szórvány alakult meg és pedig a Kispest-Wekerletelepi szórvány, ahol gondnok Gaál Árpád, jegyző dr. Fodor Domokos, egyházfiak Szilágyi Tamás és Péterffy Gyula atyánkfiai; a X. kerületi szórvány, ahol gondnok Badóczy Gábor, jegyző Borbély Albert, egyházfi Lázár Dénes és Máthé Lajos atyánkfiai; a pesterzsébeti szórvány, ahol gondnok Liksay Dénes, jegyző Kis Mózes, egyházfi Kálmán János és Németh Gyula atyánkfiai; végül a rákospalotai szórvány, ahol gondnok Csáka János, jegyző Fejér Domokos atyánkfiai. A szórványok vezetőinek a kebli tanács a megbízólevelet köszönetnyilvánítás mellett megküldötte. Segitse őket az egy igaz élő Isten az Ur szőlőjében való munkálkodásukban, adjon kedvet hűveinknek, más szórványok szervezésére s a megszervezett szórványokat pedig erősítse és gyarapítsa.

(—i. —ó.)

Könyvtári hírek.

Polgár Lipót ny. gazdasági főtanácsos atyánkfianak „*Az ember boldogsága*” című munkája már második, bővített kiadásban jelent meg 296 oldal terjedelemben. Az Istenbe helyezett erős hitnek és bizodalomnak, mélységes meggyőződésnek a hangja csendül ki szerzőnek e munkájában minden sorból és *az Isten oszthatatlan egységét* megdönthetetlen érvekkel bizonyítja eredeti forrásművek alapján. A mű igen csinos, fekete vászonkötésben, aranynyomással 4 pengőért kapható az Unitárius Iratmisszióknál.

**Hölgyek
figyelmébe!**

Ha elegánsan és izléseesen akar öltözködni, keresse fel
SZŐKE FERENC angol és francia női
divatszalonját, Budapest, József-u. 2.,
I. emelet 3., a Rácz Dániel cég volt szabásza.
Szolid árak! Pontos kiszolgálás!

Most jelent meg és már Iratmisszióknál kaphatók: *Dr. Borbély István* kolozsvári theológiánk tanárának „*A keresztény theológiának és az egyházi dogmának keletkezése*“ és „*Az unitárius keresztény hit alapfogalmai*“ című művei is, amelyeket theológiánkon a folyó év első szemeszterében adott elő Kolozsváron. Ezeknek a műveknek ára darabonként 3.50 pengő.

László Gyula
könyvtáros.

A budapesti unitárius egyházközség beléletéből. A budapesti unitárius egyházközség 1930. évről szóló beszámolóját március 29-i közgyűlésén tartotta meg. Ebből az alkalomból szép számmal gyűltek össze híveink a templomban. Oh mennyei kegyes Atyánk kezdetű éneket énekelték a megjelentek bevezetésül, imát mondott Barabás István. Az elnöklő Józán Miklós örömét fejezte ki, hogy ilyen szép számban jelentek meg a hívek és a lelkeszi jelentést felolvasta. Azután elfogadta dr. Toth György gondnok két indítványát. Kovács József tiszteletbeli kebli tanácsosnak az erről szóló okmányt Józán Miklós adta át meleg szavak kíséretében. A világiak részéről dr. Toth György gondnok üdvözölte, mire a tiszteletbeli kebli tanácsos meghatott szavakban fejezte ki köszönetét azzal az ígérettel, hogy tovább is kötelességének tartja az Úrnak szőlőjében való munkálkodást. A közgyűlés az egyházközség zárószámadását 114.567 P 95 fillér bevétellel és 110.291 P 78 fillér kiadással, a könyvtár zárószámadását 531 P 64 fillér bevétellel és 531 P 64 fillér kiadással, az iratmisszió zárószámadását 297 P 63 fillér bevétellel és 288 P 10 fillérkiadással, az egyházfenntartási alap zárószámadását 67.472 P 57 fillér bevétellel, 58.602 P 49 fillér kiadással, a kisebb alapok zárószámadását 1839 P 81 fillér bevétellel elfogadta s a felmentvényt megadta. Az Ügyrendet szintén elfogadta és elhatározta, hogy életbelépteti. Ezután a kebli tanács egyharmadának kisorsolása következett és úgy a kisorsoltak helyére, mint a megüresedett helyekre kebli tanácsosok választása. A közgyűlés ezenkívül megválasztotta a fegyelmi bíróságot és dr. Toth György gondnok indítványa alapján az ügymenetvizsgáló-bizottságot. Az elnöklő Józán Miklós azzal az óhajtással zárta be a közgyűlést, hogy telt templom legyen a következő közgyűlésen és azzal az ígérettel, hogy a közgyűlést megelőzőleg isteni tiszteletet fogunk tartani. Adja az Isten, hogy óhajtása beteljesüljön és telt templomban dicsérhessük az Urat a következő közgyűlésen. (Nótárius)

Ügyrendünk a végső stádiumban került tárgyalás alá a március 18-i kebli tanácsi ülésen. Az ügyrend magában foglalja úgy az egyháziak, mint a világiak teendőit s az egyes bizottságok, a kebli tanács és közgyűlés munka- és hatáskörét az egyházi törvények alapján. Az ügyrendet az egyház vezetésének egyöntetűsége és egyszerűsítése céljából készítette Kovács József igazgató, tiszteletbeli kebli tanácsos atyánkfia. Az ügyrendet a kebli tanács a közgyűlés elé terjeszti és annak jóváhagyása után fog teljes egészében életbe lépni. Mi, akik ismerjük ezt a nagy gonddal és önzetlen ügyszeretettel összeállított ügyrendet, meg vagyunk győződve, hogy ebből csak haszna lehet egyházunknak; mert az egyház munkáját rendszeressé teszi anélkül, hogy a bürokrácia posványába vezetné. Csak jó munkát és jó magyarázást kérhetünk az egyházi és világi munkaerőktől egyházunk javára és gyarapodására. Isten vezérelje minden munkást az ő munkájában, az egyház dicsőségére. (U. L.)

Keresztelés, esketés, temetés egy nappal előbb bejelentendő a hivatalos órák alatt a lelkeszi irodában, V., Koháry-utca 4.

HIVATALOS ÓRÁK: 1. Lelkeszi iroda — hétköznapokon délelőtt 10—1, délután 4—5. Vasárnap délután 12—1.

2. Egyházközségi iroda — hétköznapokon délelőtt 9—1, délután 3—5. Vasárnap délelőtt 10—1.

3. Pénztári órák — hétköznapokon délelőtt 9—1. Vasárnap délelőtt 9—1.

Az egyházközség könyvtára, V., Koháry-utca 4., I. em., nyitva van: vasárnap 12—1, kedd délután 5—7 és csütörtök délután 5—7 órák alatt.

A Nőszövetség értekezlete havonként a második csütörtöki napon délután 5 órakor van, IX., Rákos-utca 3. sz. alatt.

A Leányegyesület összejövetelét a hónap 2. és 4. vasárnapján délután fél 4 órakor tartja, V., Koháry-utca 4. sz. alatt a tanácsteremben.

A konfirmációt folyó évi május 14-én — Áldozócsütörtökön — délelőtt 11 órakor tartjuk meg a Koháry-utcai templomban. Az általános kikérdezés ugyanott május 13-án, délután 4 órakor lesz.

Mindkét alkalomra szeretettel meghívja a lelkipásztori hivatal a konfirmándus növendékek szülőit, a presbitérium tagjait és az érdeklődőket.

A konfirmált növendékek az idén is kapnak *Konfirmációi Emléklapot*. Az Emléklapra csak azoknak az ifjaknak neveit nyomtathatjuk

rá, akik a kikérdezésen megjelennek. Azokat a vidékieket, akik 13-án délután 4 órára nem tudnak megjeleni, arra kérjük, írják meg egy levelezőlapon, hogy 14-én itt lehetnek-e a konfirmáción? Akiktől értesítés nem érkezik, azoknak nevei kimaradnak az Emléklapról.

Az unitárius vallású rendőrök úrvacsoraosztással egybekötött istentisztelete május 14-én — Áldozócsütörtökön — délután 6 órakor lesz, a Koháry-utcai templomban.

Unitárius Misszió-Ház Kalendáriuma május hó első felére.

1931. május 3-án d. e. 10 órakor: Istentisztelet a Rákos-utcai templomban. Prédikál: Pethő István.

1931. május 7-én este 8 órakor: Internátusi értekezéslet.

1931. május 10-én d. e. 10 órakor: Istentisztelet a Rákos-utcai templomban. Prédikál: Dr. Csiki Gábor.

1931. május 14-én d. e. 10 órakor; Áldozócsütörtöki istentisztelet a Rákos-utcai templomban. Prédikál: Dr. Csiki G.

A roveretói harangok. Olaszország egyik kis falujában — Roveretóban — van az a hatalmas harang, amit ágyúcsövekből öntöttek és meg szoktak húzni a háború halottainak emlékére. Most intézkedés történt az iránt, hogy május 2-án a roveretói haranggal egyetemben megszólaljanak az ország összes harangjai. A Koháry-utcai templomban ezzel kapcsolatban május 3-án a rendes istentisztelet keretében emlékszünk meg a háború hősi halottjairól.

A Nőszövetség ülése az ünnep miatt május 7-én lesz.

Május 2-án lesz az „Anyák napja“. Akik fölött még örködik az anyai szeretet, ne felejtsek ezen a napon hálát adni Istennek s egy szál virágot átadni az édesanyának.

Néhai özv. Szekér Gyuláné hagyatékából lelkipásztori nyugdíj-alapunk 500 pengőt örökölt. Az összeget a napokban fizette be a család. Köszönettel nyugtázzuk.

Antónia Sándor m. kir. államrendőrségi tisztviselő atyánkfia a jogtudományi doktorátust megszerezte. Szeretettel köszöntjük.

A Perezelné Kozma Flóra Leányegyesület május 15-én tartandó előadására felhívjuk olvasóink szíves figyelmét.

A 345. János Zsigmond eserkészes csapatban örvendetes újságokról számolhatunk be. **Pethő István** parancsnok folyó hó 9-én délután az első cserkészkerület bizottsága előtt jó sikerrel letette a parancsnoki vizsgát. Ugyancsak a csapatnak egy érdemes tagja, **Sándor Zoltán** parancsnokhelyettes segédtiszti vizsgát tett, szintén jó sikerrel. Mindkettőjüknek további jó munkát kívánva, gratulálunk és a csapat többi tagját az ő példájuk követésére buzdítjuk. (jl.)